

## Procesvoorstel participatie

# Actieagenda Financiële Bestaanszekerheid

### ‘De persoonlijke aanpak’

#### Inleiding

Dit voorstel beschrijft de participatieaanpak voor de totstandkoming én uitvoering van de actieagenda 'Financiële Bestaanszekerheid'. We betrekken inwoners vanuit hun ervaringen en dagelijkse werkelijkheid. Zo maken we de actieagenda betekenisvoller, effectiever en beter uitvoerbaar.

Het voorstel is opgesteld aan de hand van de Participatieverordening van Gemeente Zoetermeer, de Kadernota Participatie 2022 en de documenten van het [raadsvoorstel Uitkomsten Onderzoek naar Besteedbaar Inkomen](#).

#### Actieagenda

De gemeenteraad heeft in het raadsvoorstel *Uitkomsten Onderzoek naar Besteedbaar Inkomen* het college de opdracht gegeven om te komen met een Actieagenda Financiële Bestaanszekerheid, met activiteiten die helpen bij het aanpakken van bestaansonzekerheid en het structureel verminderen van (financiële) stress onder de inwoners van Zoetermeer.

De actieagenda wordt opgebouwd op basis van drie thema's:

1. Het vergroten en verbeteren van het bereik van onze regelingen;
2. De wijze waarop wij onze inwoners bejegenen;
3. Het versterken van onze preventieve werkwijze.

Dit procesvoorstel laat zien hoe we dit willen aanpakken samen met onze inwoners. We bouwen voort op het onderzoek naar Besteedbaar Inkomen.

Onze aanpak met inwoners is belangrijk, omdat ervaringskennis en -deskundigheid cruciaal zijn om impact kunnen te maken met ons beleid. Onze inwoners weten hoe het is om te maken te hebben met bestaansonzekerheid, wat ze nodig hebben en hoe wij als gemeente hen het beste kunnen bereiken en ondersteunen.

#### A. het exacte onderwerp en de speelruimte van de participatie

De participatie van inwoners richt zich op:

1. Het samen invulling geven aan de drie thema's in de actieagenda, zodat de participatie aansluit bij de werkelijkheid van inwoners. Concreet betekent het dat de

- voorstellen in de actieagenda, volgens inwoners zelf, gaan bijdragen aan wat belangrijk is voor hen en hen gaan helpen.
2. Het begrijpen van financiële stress: wat zijn oorzaken, de intensiteit en gevolgen van deze stress, en komen tot nieuwe handelingsperspectieven en oplossingsrichtingen.

De beïnvloedingsruimte is groot: we spreken over **coproduceren** – samen met inwoners inhoud geven aan keuzes en de uitvoering.

## B. het doel van de participatie

Naast het samen invullen van de drie thema's van de actieagenda zijn nevendoelstellingen van de participatie:

1. Onze inwoners Hiervoor draaien we de beleidscyclus om. We willen voorkomen dat we besluiten nemen die niet aansluiten bij de leefwereld van onze inwoners;
2. De afstand tussen de gemeente en onze inwoners verkleinen;
3. Het versterken van een met onze inwoners op basis van vertrouwen en wederkerigheid;
4. Het vergroten van het bestaand netwerk van de gemeente dat is opgebouwd bij het vorige onderzoek naar besteedbaar inkomen.

Deze doelen sluiten aan bij het document 'Bereik & Bejegening', [bijlage 1](#) van het raadsvoorstel van de uitkomsten van het onderzoek naar besteedbaar inkomen. De waarden verantwoordelijkheid, begrip, eerlijkheid, concrete hulp en oordeelloosheid vormen daarbij het uitgangspunt.

## C. de schaal waarop de participatie speelt

Hoewel het onderwerp stedelijk is, wordt gekozen voor participatie op wijkniveau in drie geselecteerde wijken: Buytenwegh, Meerzicht en Palenstein. Deze wijken zijn gekozen omdat de doelgroep waar de actieagenda op is gericht in deze wijken (relatief veel) vertegenwoordigd zijn. Dit sluit ook aan bij de regels uit de participatieverordening om maatwerk te leveren naar doelgroep en schaalniveau.

We hebben aandacht voor de inwoners en zullen overbevragen voorkomen door in de voorbereiding de participatie goed af te stemmen met de andere inzet die er loopt vanuit de gemeente. We zien namelijk dat in Meerzicht en Buytenwegh al veel participatie en inzet loopt.

### Groeimodel participatie

Door een persoonlijke aanpak bouwen we stap voor stap aan de betrokkenheid bij de actieagenda en vergroten we geleidelijk het aantal inwoners dat we betrekken bij dit participatietraject. We nodigen inwoners niet uit op het gemeentehuis, we gaan zélf naar hen toe; thuis of in de wijk. Ingrediënten van onze aanpak:

- Aanbellen, appen of bellen: we maken persoonlijk contact;
- We nemen iets mee om makkelijk contact te maken; we delen bijvoorbeeld viooltjes uit als bedankje om even in gesprek te gaan of de enquête in te vullen;
- We maken gebruik van beeld en geluid, we bouwen hierbij voort op de expositie bestaansonzekerheid;
- We benutten de praktische filosofie voor verdiepende gesprekken en het stellen van goede vragen.

We vergroten via een groeimodel het aantal inwoners dat we betrekken bij het participatietraject:

Stap 1: we beginnen bij de inwoners die hebben meegewerkt aan de verhalenbundel bij het onderzoek besteedbaar inkomen. Zij zijn de start van dit participatietraject en zo bouwen we verder waar het onderzoek naar besteedbaar inkomen is gestopt.

Stap 2: in deze fase breiden we ons netwerk uit. We benutten de contacten, kennissen vrienden en familie van de inwoners uit fase 1 en vragen aan onze partners in de stad inwoners die we kunnen betrekken bij dit traject.

Stap 3: we gaan langs de deuren in de drie geselecteerde wijken om te vragen of de inwoners die binnen de doelgroep vallen mee willen doen aan het participatietraject. We selecteren de straten waar we naartoe gaan samen met de stakeholders in de wijken.

Stap 4: we breiden verder uit door het structurele gesprek aan te gaan met betrokken inwoners in een plek van betekenis in de wijk, zoals een wijkcentrum.

## D. wie zijn er participatiegerechtigd

De doelgroep bestaat uit inwoners die leven in bestaansonzekerheid of financiële zorgen hebben. Daarbij hebben we extra aandacht voor de doelgroep van het vorige onderzoek naar besteedbaar inkomen, namelijk inwoners die werken en toch moeilijk kunnen rondkomen.

We gaan ook specifiek op zoek naar jongeren tussen de 18 en 25 jaar. Bij deze groep zien wij, maar ook partners als Schuldhulpmaatje, steeds meer en vaker geldzorgen. Het krijgen van input van jongeren op de drie thema's is daarom extra van belang.

Concreet werken we toe naar het spreken van minimaal 50 mensen in de wijken, bovenop de inwoners die bij het vorige onderzoek hebben geholpen. Daarnaast streven we naar een afname van minimaal 100 enquêtes.

## E. het niveau van de participatie

Het participatieniveau is **coproduceren**. Inwoners worden actief betrokken bij de inhoudelijke ontwikkeling en bij de uitvoering van de actieagenda. We werken van buiten naar binnen. Hun input wordt vertaald naar concrete beleidskeuzes en acties. We betrekken de inwoners die we spreken bij dit participatietraject ook bij de uitvoering van de actieagenda. Daarmee maken we de samenwerking met onze inwoners structureel.

## F. Aanpak van het participatieproces

We kiezen voor een persoonlijke en directe aanpak. Geen ingewikkelde procedures, maar écht contact maken.

Daarom gaan we de wijken in, met open houding en praktische werkvormen. We gebruiken verschillende manieren om inwoners te betrekken en hun input op te halen voor de drie thema's van de actieagenda. We bouwen voort op hetgeen vorig jaar gedaan is en op een manier waarvan wij hebben ervaren dat die werkt.

De tabel hieronder geeft een overzicht van de activiteiten per thema. Onder de tabel staan de participatievormen verder uitgelegd.

## Overzicht participatievormen per actie

| Thema      | Activiteiten                                                                                                                                                                                      |
|------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Bereik     | <ul style="list-style-type: none"><li>- Huis-aan-huisgesprekken</li><li>- Dieptegesprekken</li><li>- Stress- en kansenmuur</li></ul>                                                              |
| Bejegening | <ul style="list-style-type: none"><li>- Huis-aan-huisgesprekken</li><li>- Dieptegesprekken</li><li>- Stress- en kansenmuur</li><li>- Enquête</li></ul>                                            |
| Preventie  | <ul style="list-style-type: none"><li>- Huis-aan-huisgesprekken</li><li>- Dieptegesprekken</li><li>- Stress- en kansenmuur</li><li>- Kaart met betekenisvolle plekken</li><li>- Enquête</li></ul> |

### 1. Opstellen en uitzetten enquête

We ontwikkelen samen met ervaringsdeskundigen<sup>1</sup> een (korte) enquête. Het doel ervan is om input te verzamelen over de mate van financiële stress onder inwoners en oplossingsrichtingen om het te verminderen. Deze oplossingsrichtingen gebruiken we om voor de invulling van het thema preventie en bejegening. Het doel is om bij minimaal 100 inwoners via de tool [doemee.zoetermeer.nl](https://doemee.zoetermeer.nl) de enquête af te nemen.

Naast het online openstellen van de enquête zorgen we dat de enquête zowel online als fysiek in te vullen is op verschillende plekken in de stad. Denk aan bijvoorbeeld buurthuizen en huisartspraktijken. Zo benutten we verschillende kanalen en netwerken om de enquête breed te delen en te laten invullen door inwoners.

### 2. Gesprekken aan huis en in de buurt

We gaan in huis-aan-huis gesprekken in de drie wijken langs de deuren om de enquête af te nemen bij inwoners. De straten selecteren we in samenspraak met de partners en collega's die in de wijk werken.

Het doel van deze vorm is naast het afnemen van de enquête het verder inkleuren ervan. Het gesprek aan de deur geeft ruimte om verdiepende vragen te stellen over ideeën en voorstellen die de inwoners hebben, hun ervaringen en wat zij van de gemeente verwachten. Daarom richt deze actie zich op alle drie de thema's.

De inzet is om minimaal 50 huis-aan-huisgesprekken te voeren, zodat we breed input kunnen verzamelen op de drie thema's en we meteen contact maken met inwoners die verder willen meedenken.

Daarnaast gaan we met ervaringsdeskundigen naar plekken in de stad waar de doelgroep voor het participatietraject vaak komt, zoals de Kringloopwinkel of de Voedselbank, om zo de gesprekken te voeren die we ook aan de deur doen. Deze aanpak vergt tijd en inzet, maar levert veel kwalitatieve input op en bleek vorig jaar bij het onderzoek naar besteedbaar inkomen succesvol.

### 3. Socratische gesprekken

---

<sup>1</sup> Ervaringsdeskundigen zetten hun ervaring in om anderen te ondersteunen. Hun ervaringskennis moet breder zijn dan hun eigen verhaal. Daarom is het belangrijk dat zij van een afstandje naar hun ervaringen kunnen kijken en erover hebben gesproken met anderen, waaronder lotgenoten. Dit is dus iets anders dan ervaringskennis hebben.

Socratische gesprekken zijn een manier om samen met inwoners in gesprek te gaan over hun ervaringen. Via verdiepende vragen zoeken we naar wat voor hén echt belangrijk is qua handelingsperspectieven vanuit hun persoonlijke ervaringen. Onderliggende waarden, aannames en nieuwe perspectieven worden daarmee zichtbaar. We voeren in elk van de drie wijken een verdiepend socratisch gesprek met acht tot tien inwoners. Hiervoor benutten we de succesvolle aanpak van het traject met de verhalenbundel bij het onderzoek besteedbaar inkomen en bouwen we hierop voort.

We zoomen in op persoonlijke ervaringen en koppelen deze aan de doelen en de acties van de actieagenda. We gaan in gesprek over oplossingsrichtingen voor de drie thema's van de actieagenda. We leggen de gesprekken vast op dezelfde manier als de verhalenbundel, dus met beeld én geluid. Hier vragen we uiteraard toestemming voor bij de deelnemers. Waar de gesprekken aan de deur korter en oppervlakkiger van aard zullen zijn, is in deze gesprekken ruimte om echt de diepte in te gaan.

We halen ten slotte ook input op voor de drie thema's bij het maatschappelijk middenveld. Dit zijn medewerkers en bestuurders van de betrokken organisaties van BOAZ (Breed Overleg Armoedebestrijding Zoetermeer).

#### **4. Stress- en kansenmuur**

Per wijk ontwikkelen we, op een plek van betekenis, een creatieve muur waar inwoners aangeven wat hen financiële stress geeft en wat hun tips of ideeën voor verbetering zijn om dit te verminderen. Deze worden in elke wijk vormgegeven voor blijvend gebruik, zodat inwoners en gemeente elkaar blijven voorzien van ervaringen en ideeën.

#### **5. Kaart van betekenisvolle plekken**

Samen met de stress- en kansenmuur gaan we in een sessie de kaart van betekenisvolle plekken vormgeven en vullen met inwoners. Deze kaart laat zien waar in de stad inwoners zich gezien en geholpen voelen, en waar juist niet. Ook laat dit zien hoe deze plekken te benutten zijn.

Deze kaart laat zien welke plekken waardevol zijn voor inwoners, welke verbeterd kunnen worden. Ook laat het zien welke plekken geen waardevolle functie hebben en welke aanpassing een plek vraagt om waardevol te worden. Zo kunnen we blijven aansluiten bij de leefwereld, behoeften en passende oplossingsrichtingen van de inwoners.

Deze sessie is bereikbaar voor alle inwoners van Zoetermeer en het doel is om een kaart te maken van heel Zoetermeer.

#### **Reflectie en afronding**

Met deze vijf participatievormen werken we samen met inwoners aan een verdere invulling van de drie thema's van de actieagenda. Door meer én andere inwoners te betrekken wordt het bestaande netwerk van de gemeente betrokken en uitgebreid.

Ten slotte gaan we als gemeente samen met inwoners reflecteren op de inzichten en ideeën die de vijf participatievormen hebben opgeleverd. De opbrengst van deze reflectie vormt de basis voor het rapport van het participatietraject en de input voor actieagenda.

**NB.** We realiseren ons dat een deel van de uitvoering in de zomer(vakantie) plaatsvindt. We ondervangen dit door de enquête de hele vakantie open te houden en de huis-aan-huisgesprekken indien nodig na de zomervakantie nog door te zetten. Zo zorgen we dat zo veel mogelijk inwoners de kans krijgen om input te leveren als zij dat willen.

## **Aanpak en Fasering**

### *Fase 1 | Voorbereiding | Q2/Q3*

In deze fase plannen en organiseren we de bijeenkomsten, ontwikkelen we de enquêtes en vragenlijsten voor de huis-aan-huisgesprekken.

### *Fase 2 | Uitvoering | Q3*

In deze fase zetten we de enquête uit, voeren we de huis-aan-huisgesprekken, spreken we de partners (het BOAZ) en voeren we de dieptegesprekken.

### *Fase 3 | Uitwerking | Q3*

In deze fase verwerken we de input die we uit het participatietraject hebben ontvangen. We reflecteren wat is opgehaald en maken het rapport op dat meegaat met het raadsvoorstel van de actieagenda en hier input voor is.

Daarnaast bereiden we in deze fase de stressmuur en plaatsen van betekenis voor.

### *Fase 4 | Verbreding | Q4*

In deze fase plaatsen we de stressmuur in de wijken en gaan we in gesprek over de plaatsen van betekenis. We koppelen de uitkomsten terug aan de deelnemers en gaan aan de slag met een advies over het duurzaam betrekken van ervaringskennis bij de uitvoering van de actieagenda.